T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

EL SANATLARI TEKNOLOJİSİ

ŞİŞ ÖRÜCÜLÜĞÜNDE HIRKA ÖRME

Ankara, 2013

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR ii
GİRİŞ 1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1 3
1. HIRKA 3
1.1. Tanımı 3
1.1.1. Çeşitleri 3
1.2. Hırka Yapımında Kullanılan Desenler 5
1.3. Hırka Modeli Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar 6
1.4. Hırka Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler 7
1.4.1. Şiş Örücülüğünde Kullanılan İplikler 7
1.5. Örgüye Başlarken İlmek Hesaplama 7
1.5.1 Örnek parça 8
1.5.2 Beden ölçülerini tespit etme 9
1.5.3 Örgüde Kalıp Hazırlamanın Önemi 9
UYGULAMA FAALİYETİ 11
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 12
ÖĞRENME FAALİYETİ–2 13
2. HIRKA ÖRMEK 13
2.1. Ölçü Almak 13
2.1.1. Ölçü Alırken Dikkat Edilecek Noktalar 14
2.2. İlmek Eksiltme (Kesme) 14
2.3. İlmek Artırma 14
2.4. İlik Açma 14
UYGULAMA FAALİYETİ 16
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 23
ÖĞRENME FAALİYETİ–3 24
3. ÖRÜLEN PARÇALARI ÜRÜNE DÖNÜŞTÜRMEK 24
3.1. Örgüde Kullanılan Birleştirme Teknikleri 24
3.1.1. Elde Yapılan Birleştirme 24
3.2. Örgü Ütüleme Teknikleri 25
3.2.1. Örgü ütülemede dikkat edilecek noktalar 25
3.3.Süsleme 25
3.3.1. Tanımı 25
3.3.2. Süsleme Çeşitleri 26
UYGULAMA FAALİYETİ 28
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME 30
MODÜL DEĞERLENDİRME 31
CEVAP ANAHTARLARI 32
KAYNAKÇA 34

AÇIKLAMALAR

ALAN	**El Sanatları Teknolojisi**
DAL/MESLEK	**Dekoratif El Sanatları**
MODÜLÜN ADI	**Hırka Örmek**
MODÜLÜN TANIMI	Şiş örücülüğü ile hırka örmek ile ilgili bilgi ve becerileri içeren öğrenim materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Şiş örücülüğü temel teknikleri modülünü almış olması
YETERLİK	Hırka örmek
MODÜLÜN AMACI	**Genel Amaç** Uygun ortam sağlandığında hırkanın özelliklerini tanıyarak hırka örebileceksiniz. **Amaçlar** **1.** İnsan vücut oranlarına uygun olarak model ve ölçü belirleyebileceksiniz. **2.** Tekniğine uygun olarak hırkayı örebileceksiniz. **3.** Örülen parçaları ürüne dönüştürülebilecek, tekniğine uygun olarak parçaları birleştirebilecek, süsleme yapma becerisi kazanabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	**Ortam:** Atölye ortamı **Donanım:** Örgü şişleri, yünler, dikiş ve süsleme malzemeleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Modül sonunda ise, kazandığınız bilgi ve becerileri belirlemek amacıyla hazırlanan ölçme aracıyla değerlendirileceksiniz.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci;

Şiş örgüsü tüm dünyada yaygın olarak yapılan ve çok tercih edilen el sanatlarından biridir. Kolaylıkla öğrenilebilir. Örgü örebilmek için örgü şişi, renkli iplikler, biraz hayal gücü ve bazı teknik bilgiler yeterlidir.

Örgü hırka, toplumumuzda sıkça kullanılan giysilerden biridir. Soğuktan korunmak için kullanıldığı gibi, aksesuar olarak da sıkça tercih edilmektedir.

Bu modül ile hırkalar hakkında bilgi sahibi olacak, hırka örmeyi ve hırka örerken kullanılan temel teknik bilgileri öğreneceksiniz.

Ayrıca sizler de kendi yaratıcı fikirlerinizi kullanarak farklı hırkalar örebileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–1

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, hırka örmeye hazırlık yapabilecek ve insan vücut oranlarına uygun olarak model ve ölçü belirleyebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hırka çeşitlerini araştırınız.
- Hırka örmede kullanılan araç ve gereçleri araştırınız.
- Beden ölçüleri tespit edilirken dikkat edilmesi gereken noktalar nelerdir? Araştırınız.

1. HIRKA

1.1. Tanımı

Hırka, insanların kıyafetlerinin üzerine giydikleri, çeşitli ipliklerden örülmüş önü açık ve kollu giyecekler olarak tanımlanabilir. Bayanların günlük hayatlarında daha çok tercih ettikleri hırkalar, herkes tarafından sevilerek kullanılmaktadır.

Resim 1.1:Hırka

1.1.1. Çeşitleri

Hırkalar çok çeşitli amaçlara göre kullanılmaktadır. Bunları kısaca şu şekilde sıralayabiliriz:

- Kullanıldığı yere göre hırka çeşitleri
  - Spor hırkalar
  - Abiye hırkalar

- Günlük hırkalar

➢ Yaşa göre hırka çeşitleri
- Bebek hırkaları
- Çocuk hırkaları
- Genç hırkaları
- Yetişkin hırkaları
- Diğerleri

Resim 1.2: Çocuk hırkası

Resim 1.3: Çocuk hırkası

➢ Modeline göre hırka çeşitleri
- Yakalı hırkalar
  - Şal yaka
  - Şömiziye yaka
  - Erkek yaka
  - V yaka
  - Yuvarlak yaka
  - Hâkim yaka
  - Kapüşon
  - Diğerleri

Resim 1.4: Şal yaka hırka

- Desenli hırkalar
  - Ajurlu
  - Çok renkli
  - Toplamalı
  - Saç örgülü
  - Diğerleri
- Boyuna göre hırkalar
  - Uzun
  - Kısa
  - Bolero
  - Diğerleri

Resim 1.5: Bolero

1.2. Hırka Yapımında Kullanılan Desenler

Hırka yapımında neredeyse sayısız denecek kadar çok desen ve renk seçeneği mevcuttur. Desen seçimi yapılırken kişinin istekleri ve diğer bazı faktörler (yaş cinsiyet, mevsim vb.) göz önünde bulundurularak hareket etmek doğru olur. Örneğin çocuklar için canlı cıvıl cıvıl renkler ve desenler tercih edilirken, orta yaşın üstünde bir bey için daha sade desenler seçilebilir.

Sıcak günlerde kullanılacak hırkalar için pamuklu iplikler ve ajurlu desenler tercih edilebilir, kış ayları ve daha soğuk dönemlerde kullanmak içinse yünlü karışımlar ve daha kalın örgüler uygundur.

Resim 1.6: Hırka yapımında kullanılan desenler

Resim 1.7: Hırka yapımında kullanılan desenler

1.3. Hırka Modeli Seçiminde Dikkat Edilecek Noktalar

Hırkanın modelini belirlemek en önemli konulardan biridir. Öncelikle giyecek kişinin istekleri ve vücut tipine göre hırka modeli seçilmelidir ancak bu şekilde doğru ve kişiye yakışan model belirlenebilir. Örneğin kilolu kişiler fazla karışık, ayrıntılı ve göz yorucu modellerden uzak durmalı bunun yerine daha sade modeller seçilmelidir.

Örülecek hırkanın modelini belirlemede etken olan diğer hususları aşağıdaki şekilde sıralanabilir.

- Yaş
- Moda
- Mevsim
- Cinsiyet
- Kullanılacağı yer
- İplik özellikleri
- Diğerleri

1.4. Hırka Yapımında Kullanılan Araç ve Gereçler

Şiş örücülüğünde kullanılan temel araç şiştir. Şişler genellikle çelik, plastik, alüminyum kaplama, tahta ve bambudan yapılmış, bir ucu sivri ince uzun çubuklardır. Günümüzde çok çeşitli incelikte ve kalınlıkta şiş bulmak mümkündür. Örülecek ipliğin kalınlığına göre seçilerek kullanılan şişler bayanların vazgeçilmez yardımcılarıdır.

Resim 1.8: Hırka yapımında kullanılan araçlar

1.4.1. Şiş Örücülüğünde Kullanılan İplikler

El örgüsünde kullanılan en önemli malzeme kuşkusuz örgü ipliğidir. Şiş örücülüğünde kullanılacak ipliği doğru seçmek ve iplik türü hakkında bilgi sahibi olmak, örgünün başarılı olması açısından büyük önem taşımaktadır.

Hızla gelişen tekstil sektörü, iplik çeşitlerinin artmasına yardımcı olmuştur. İmalatçılar, yün, pamuk, ipek, tiftik, floş gibi hammaddeleri değişik oranlarda karıştırıp, farklı büküm teknikleri kullanılarak her geçen gün piyasaya çok çeşitli yeni iplikler sunmaktadır. Bu iplikler şiş örücülüğüne olan talebin artmasına yardımcı olmaktadır.

Örgü iplikleri tüketiciye çeşitli şekillerde ve gramajlarda sunulmaktadır. Bu ipliklerin hepsinde üzerinde semboller bulunan kâğıt bantlar bulunur. İpliği markası, büküm özelliğine göre aldığı isim ve % kaç oranında yün veya sentetik olduğu yazılıdır. Ayrıca ipliğin özelliğine göre kullanılışı ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir. İple kullanılacak şişin numarası ütüleme ısısı, yıkama özellikleri belirtilmiştir.

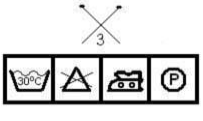

Resim 1.9 : Şiş örücülüğünde kullanılan semboller

1.5. Örgüye Başlarken İlmek Hesaplama

Örgüye başlarken hemen herkesin karşılaştığı en büyük zorluk, kaç ilmek başlanması gerektiği konusunda karar vermektir. Bu konuda profesyonel olmayanlar daha fazla sorun

yaşarlar ve genellikle doğruyu bulana kadar birkaç kez tekrar başlamak ve sökmek zorunda kalabilirler, bu da istenmeyen ve zaman kaybettiren bir durumdur.

Örgüye başlarken göz önünde bulundurulması gereken ve ilmek sayısını etkileyen bazı faktörler mevcuttur:

- İplik kalınlığı,
- Şiş numarası,
- Beden ölçüleri,
- Örgü özelliği,
- Model özelliği,
- Örgünün sıkı/gevşek örülmesi bu faktörlerdendir.

Oysa ilmek ve sıra hesabı yapmak sanıldığı kadar zor değildir. Çok basit bir matematik işlemiyle bu sorun kolaylıkla çözülebilir ayrıca ipliklerin üzerinde bulunan kâğıt bantlarda bu konuda yol göstererek yardımcı olmaktadır.

1.5.1 Örnek parça

Örnek parça hazırlamak, örgünün düzgün olabilmesi için çok önemlidir. Örgüde kullanılacak iplik ve şiş ile uygulama yapılır ve örgüyü örecek kişi tarafından (el değişikliği olmaması için) hazırlanır.

Bu uygulama ile örgünün duruşu, desenin ve ipliğin uyumu test edilmiş olur.

Örnek parça, yaklaşık 20 ilmek genişliğinde ve 5–6 cm uzunluğunda örülür. 5 cm karelik alanda kaç ilmek ve kaç sıra olduğu bulunur. Bulunan bu sayı istenilen genişlik ve uzunluk için orantı kurularak hesaplanır.

Aşağıdaki örnekte 10 cm karelik bir parça elde edebilmek için (yaklaşık olarak) 3- 3,5 numara şiş kullanarak, 24 ilmek başlamak ve 32 sıra örmek gerektiği sembollerle belirtilmiştir.

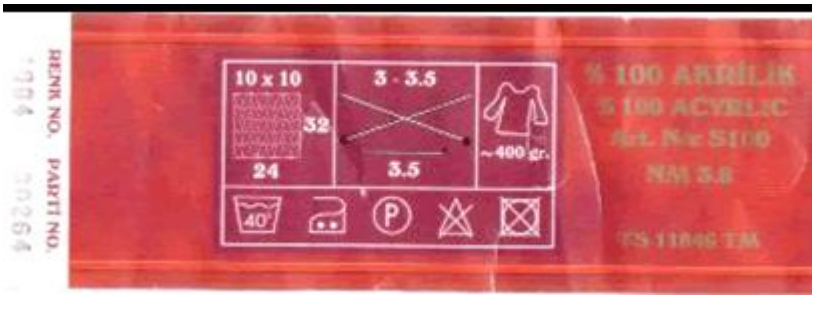

Resim 1.10 : Şiş örücülüğünde kullanılan semboller

Örnek: 44 cm arka genişlik için ilmek hazırlama: Eşantiyon için 10 ilmek atılıp 5 yükseklik örülür. Verdiği genişlik 4 cm'dir.

4 cm'lik genişlik 10 ilmekten elde ediliyorsa
44 cm'lik genişlik x ilmekle elde edilecektir?
Çözüm :
44 x 10: 4 = 110 ilmek veya 44: 4x 10= 110 ilmek

1.5.2 Beden ölçülerini tespit etme

Şiş örücülüğünde istenilen sonucu elde edebilmek için beden ölçülerinin doğru tespit edilmesi gerekir. Çok ayrıntılı ölçü almak gerekli değildir, örgüyü her aşamada kolaylıkla kontrol edebilme imkânı olması şiş örücülüğünü daha zevkli ve basit hale getirmektedir.

Örgü giysiler için bolluk ve ilaveler normal kumaşlara verilen ilavelerden farklıdır çünkü örgüler üstün esneme özelliğine sahiptir. Vücudun şeklini alır ve rahat hareket etme olanağı sağlar. Bu nedenle normal kumaşlara oranla daha az bolluk vermek gerekir.

Hırka için –Beden Ölçüsü + 4-6 cm ilave etmek yeterlidir.

- İlmek sayısı
- Örgüye kaç ilmekle başlanacağını, yani genişlik ölçülerini ifade eder.
- Sıra sayısı

Örgünün kaç sıra örüleceğini, yani uzunluk ölçülerini ifade eder

Hırkayı oluşturan parçalar

- Ön beden x 2
- Arka beden
- Kol X 2
- Yaka
- Cep

1.5.3 Örgüde Kalıp Hazırlamanın Önemi

Örülecek ürünün iyi bir sonuç vermesi bekleniyorsa biraz vakit ayırıp kâğıt bir patron veya kalıp çıkartılabilir. Çıkartılan kalıp beden üzerinde kontrolü yapılarak düzeltilmeli ve üzerindeki ayrıntılar işaretlenmelidir (yaka açıklığı, ilik yerleri, cep vb.). Örgü ilerledikçe kalıp üzerinde kontrolü kolaylıkla yapılır. Hangi kısımlarda ne kadar oyuntu yapılacağı nerelerde eksiltme nerelerde artırma açıkça bellidir. Böylelilikle örgü örmek daha kolay hale gelir ve daha iyi sonuçlar ortaya çıkar.

Özellikle örgü konusunda çok usta olmayanlar mutlaka kalıpla çalışmalıdır. Kalıpla çalışma örgüyü şekillendirmede büyük kolaylık, zamandan tasarruf ve başarı sağlar.

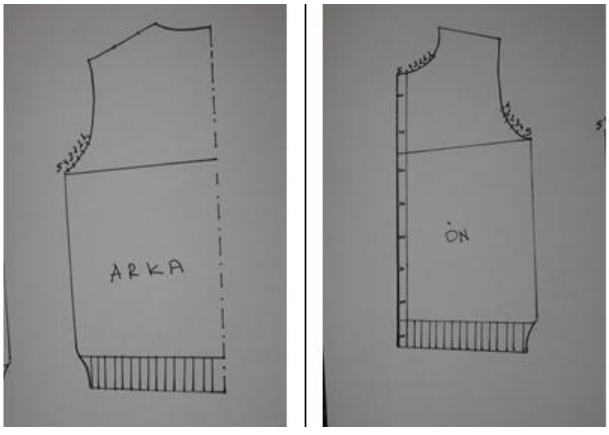

Çizim 1.11 : Kalıp hazırlama

UYGULAMA FAALİYETİ

Hırka örmek için belirleyeceğiniz iplik ve uygun şişle örnek parça hazırlayınız.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Ürüne uygun iplik seçiniz.	➢ Doğal iplikler seçmeye dikkat ediniz.
➢ Örgüye uygun şiş seçiniz.	
➢ Şişe 20 ilmek başlayınız.	➢ Özenli ve titiz çalışınız. 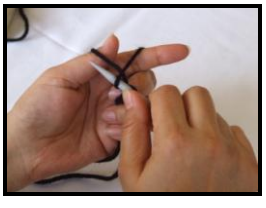
➢ Uygulayacağınız modeli belirleyiniz.	➢ Model belirlerken araştırmacı olunuz.
➢ İstediğiniz modeli uygulayarak 5–6 cm uzunluğunda örünüz.	➢ Her aşamayı dikkatli kontrol ediniz ve örgünün kenarlarının düzgün olmasına özen gösteriniz
➢ İlmekleri kapatınız.	➢ Örgüyü yarım saat kadar dinlendiriniz.
➢ 5cm'de kaç ilmek olduğunu sayınız.	➢ Örgüyü esnetmemeye dikkat ediniz.
➢ 5cm'de kaç sıra olduğunu sayınız. ➢ Çıkan sayılara göre orantı kurabilirsiniz.	➢ Her aşamayı tekrar kontrol ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Hırka, insanların kıyafetlerinin üzerine giydikleri, çeşitli ipliklerden örülmüş önü açık ve kollu giyeceklerdir.

2. ( ) Bolero, boyuna göre hırkalar arasında sayılabilir.

3. ( ) Hırka yapımında kullanılan desen ve renk sayısı son derece sınırlıdır.

4. ( ) Hırka yapımında öncelikle giyecek kişinin istekleri ve vücut tipi göz önünde tutularak model seçimi yapılmalıdır.

5. ( ) Şişler genellikle çelik, plastik, alüminyum kaplama, tahta ve bambudan yapılmış, bir ucu sivri ince uzun çubuklardır.

6. ( ) Şiş örücülüğünde kullanılacak ipliği doğru seçmek ve iplik türü hakkında bilgi sahibi olmak, örgünün başarılı olması açısından çok da önemli değildir.

7. ( ) Örgü iplikleri tüketiciye çeşitli şekillerde ve gramajlarda sunulmaktadır.

8. ( ) Yaş ve cinsiyet hırka modeli seçimini etkileyen faktörlerden değildir.

9. ( ) İplik kalınlığı ve örgü özelliği, örgüye başlarken göz önünde bulundurulması gereken ve ilmek sayısını etkileyen faktörlerdendir.

10. ( ) İlmek ve sıra hesabı yapmak sanıldığının aksine çok basit bir matematik işlemiyle hesaplanabilir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–2

AMAÇ

Bu faaliyet ile verilen bilgiler doğrultusunda, tekniğine uygun olarak hırka örebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hırka örmede kullanılabilen iplik çeşitlerini araştırınız.
- Şiş örgü hırka modellerini araştırınız.
- Hırka modeline uygun örnekleri araştırınız.
- İlmek eksiltmek için kullanılan teknikleri araştırınız.
- Yaka ve kol oyuntusu yaparken nelere dikkat edilmelidir? Araştırınız.
- İlmekler hangi tekniklerle kapatılabilir? Araştırınız.

2. HIRKA ÖRMEK

Resim 2.1: Hırka

2.1. Ölçü Almak

Örgüye başlamadan önce doğru hesaplama yapabilmek için ölçü almak gerekir, ölçü bedenin en geniş noktasından alınır. Hırka genişliği göğüs ölçüsü esas alınarak hesaplanır. Hırka boyu ise isteğe bağlı olarak belirlenir. Hırka örmek için aşağıdaki ölçüleri almak, genel olarak yeterlidir.

- Beden (göğüs) ölçüsü
- Hırka uzunluğu(boyu)
- Kol boyu
- Kol genişliği
- Bilek genişliği

Çizim 2.1: Ölçü almak

2.1.1. Ölçü Alırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Ölçü alırken iç giyim doğru seçilmeli ve ölçüler bolluk verilmeden alınmalıdır.
- Ölçüsü alınan kişi düzgün durmalı, günlük hayattaki duruşunu bozmamalı, öne arkaya eğilmemeli, sağa sola bakmamalıdır.
- Kullanılan mezuranın yıpranmış olmamasına dikkat edilmelidir.
- Kol ölçüsü alınırken, kol hafifçe kırılmalıdır.
- Alınan ölçüler not edilmelidir.

2.2. İlmek Eksiltme (Kesme)

İlmeklerin sayısını azaltmak veya oyuntu (yaka, kol) yapmak amacıyla ilmeklerin sayısını azaltma işlemine ilmek eksiltme ya da ilmek kesme denilmektedir. İlmek eksiltmek için birden fazla ilmek bir ilmekmiş gibi birlikte örülerek sayı azaltılır.

2.3. İlmek Artırma

İlmeklerin sayısını çoğaltmak ya da model özelliğini uygulamak amacıyla artırma işlemi yapılır, Artırmalar örgüde çok kullanılan önemli teknikerinden biridir. Sıra başlarında, sonlarında, örgü ortalarında, desen çalışmalarında, örgü biçimlerinde, ilik ve cep çalışmalarında önemli rol oynar. Uygulanacağı yerin veya desenin özelliğine göre değişik şekillerde artırma yapılabilir.

2.4. İlik Açma

Düğmelerin geçirilmesi iliklenmesi için giysilerin belirli yerlerinde bulunan küçük açıklıklardır.

Hırkalarda sıkça kullanılır. İliğin çapı düğmenin büyüklüğüne uygun olarak açılmalıdır. İlik genellikle 8 cm aralıklarla açılır, ancak model özelliği vb. nedenlerle ilikler arasındaki bu uzunluk değişiklik gösterebilir.

Örgülerde uygulanan ilikler üçe ayrılır:

- Bebe iliği,
- Enine (yatay) ilik,
- Boyuna (dikey) ilik şeklinde çeşitlenir.

UYGULAMA FAALİYETİ

MODEL FÖYÜ						
ÜRÜN: Hırka			Parça listesi			
1	Beden ölçüsü	92	Ön	Arka	Kol	Yaka
2	Hırka boyu	60				
3	Kol boyu	63	2 Adet	1Adet	2Adet	1 adet
4	Kol genişliği					
Ölçüler cm olarak verilmiştir.						

- Ön bedeni simetrik olarak 2 adet çalışınız.
- Ön beden, beden 1/4 +2 cm olarak hesaplanır. (92 cm 1/4 = 23 + 2 = 25 cm)
- Örnek parça 5 cm^2 = 15 sıra, 11 ilmektir

5 cm genişlik 11 ilmekten elde ediliyorsa 25 cm genişlik x ilmek elde edilecektir?
Ön beden = 25 x 11: 5 = 55 ilmektir.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ 3 numaralı şişe 55 ilmek atınız.	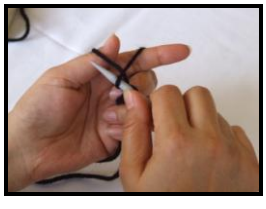
➢ 25 sıra lastik örünüz.	
➢ 4 numara şişe geçiniz.	➢ Kendi seçtiğiniz modeli uygulayabilirsiniz.
➢ Kenarda 8 ilmek ayırarak lastik örmeye devam ediniz, kalan ilmekleri düz örünüz.	➢ Örgünün sağ tarafına ilik açılır.
➢ Koltuk oyuntusuna kadar (lastikten sonra)100 sıra örünüz.	➢ Örgü kenarının düzgün olmasına özen gösteriniz.
➢ Sırasıyla her gidiş gelişte 5.4.3.2.1.1 ilmek keserek kol oyuntusu yapınız.	➢ Kol oyuntusunun göze hoş görünmesine dikkat ediniz.

➢ Kol oyuntusu bittikten sonra 22 sıra örünüz.	
➢ Sırasıyla her gidiş gelişte 5.4.3.2.1.1. ilmek keserek yaka oyuntusu yapınız.	➢ Yaka oyuntusu yaparken örgünün çok sıkı veya çok gevşek olmamasına özen gösteriniz.
➢ Yaka oyuntusu tamamlandıktan sonra 14 sıra örünüz. ➢ Kalan ilmek sayısını 3 eşit parçaya bölünüz.	➢ Model özelliği ve ilmek sayısına uygun olarak farklı sayıda kesim yapılabilir.
➢ İlmekleri kol oyuntusu tarafından kesmeye başlayarak omuza doğru hafif bir eğim oluşmasını sağlayınız.	➢ Omuz kesiminin çok sıkı olmamasına özen gösteriniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

- Verilen ölçülere uygun arka beden çalışması yapınız.
- Arka beden 1/2+2 cm olarak hesaplanır (92 cm 1/2 = 46 + 2 = 48 cm).
- Örnek parça 5 cm^2 = 15 sıra, 11 ilmektir.

5 cm genişlik 11 ilmekten elde ediliyorsa 48 cm genişlik x ilmek elde edilecektir?
Arka beden = 48 x 11: 5 = 106 ilmektir

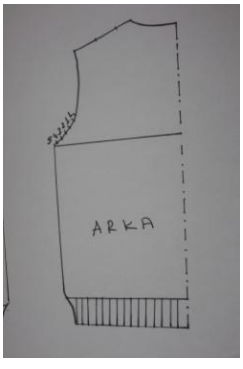

Çizim 2.1: Arka beden

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ 3 numaralı şişe 106 ilmek atınız. ➢ 25 sıra lastik örünüz.	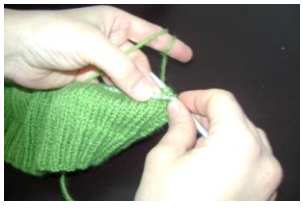
➢ 4 numara şişe geçiniz.	➢ Kendi seçtiğiniz modeli uygulayabilirsiniz.
➢ Koltuk oyuntusuna kadar (lastikten sonra)100 sıra örünüz.	➢ İlmeklerin kaçmamasına dikkat ediniz.
➢ Sırasıyla her gidiş gelişte 5.4.3.2.1.1 ilmek keserek kol oyuntusu yapınız.	➢ Örgü yüzeyinin düzgün olmasına dikkat ediniz.
➢ Kol oyuntusu bittikten sonra 22 sıra örünüz.	

➢ Kalan ilmekleri üç eşit sayıya bölünüz. ➢ Üç eşit sayıya böldüğünüz ilmekleri ortada kalan kısmında arka yaka oyuntusu yapınız.	
➢ Sağ omuz kısmını iki sıra örünüz.	➢ Her aşamayı dikkatli kontrol ediniz ve örgünün kenarlarının düzgün olmasına özen gösteriniz.
➢ Sağ omuzdaki ilmekleri üç eşit parçaya bölünüz. ➢ İlmekleri kol oyuntusu tarafından kesmeye başlayarak 3 seferde kesiniz.	➢ İlmek sayısına ve model özelliğine göre kesim yapabilirsiniz.
➢ Koldan omuza doğru hafif bir eğim oluşmasını sağlayınız. ➢ Aynı işlemi sol omuz kısmında tekrarlayınız.	➢ Sağ ve sol omuzun eşit olmasına özen gösteriniz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Verilen ölçülere uygun kol çalışması yapınız.

5 cm genişlik 11 ilmekten elde ediliyorsa 23 cm genişlik x ilmek elde edilecektir?

Kol genişliği (bilek) = 23 x 11: 5 = 50 ilmektir.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ 3 numaralı şişe 50 ilmek atınız. ➢ 25 sıra lastik örünüz.	
➢ 4 numara şişe geçiniz.	➢ Kendi seçtiğiniz modeli uygulayabilirsiniz.
➢ Kenarlardan birer ilmek artırınız.	➢ Kenar ilmeklerinin düzgün olmasına özen gösteriniz.
➢ Artırma işlemini her 6 sırada birer ilmek olmak üzere tekrarlayınız.	➢ Sağ ve sol taraftan olmak üzere birer ilmek artırınız.
➢ Koltuk oyuntusuna kadar (lastikten sonra) 100 sıra örünüz. ➢ 80 ilmek genişliğine ulaştığınızda koltuk oyuntusu yapınız.	➢ Koltuk oyuntusu ve kol oyuntusu birbiriyle orantılı olmalıdır.
➢ Sırasıyla her gidiş gelişte 5.4.3.2.1.1 ilmek keserek kol oyuntusu yapınız.	
➢ 40 ilmek kalana kadar her iki taraftan birer ilmek eksiltmeye devam ediniz.	➢ Dikkatli çalışınız.
➢ 40 ilmek kaldıktan sonra her iki taraftan ikişer ilmek eksiltiniz (14 ilmek kalana kadar).	➢ Her aşamayı kontrol ediniz.

➢ 14 ilmek kalınca tüm ilmekleri bir seferde keserek kol oyuntusunu tamamlayınız.	

UYGULAMA FAALİYETİ

Verilen ölçülere uygun yaka çalışması yapınız

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ 3 numaralı şişe 100 ilmek atınız. ➢ Çift lastik tekniğiyle (2ters 2düz) 25 sıra örünüz.	
➢ 4 numaralı şişe geçiniz.	➢ İlmeklerin kaçmamasına dikkat ediniz.
➢ Düz ve ters iki ilmeğin arasında ilmek atarak artırınız.	➢ Her aşamayı dikkatlice kontrol ediniz.
➢ İlmekleri artırarak 165 ilmeğe ulaşınız.	
➢ 12 sıra torba lastik örünüz.	➢ Örgüyü yarım saat kadar dinlendiriniz.
➢ Torba lastik kısmını (şişten çıkartmadan) ılık ütü ve nemli ütü bezi kullanarak ütüleyiniz.	➢ Örgüyü esnetmemeye dikkat ediniz.
	➢ Her aşamayı tekrar kontrol ediniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

1. Örgüye başlamadan önce doğru hesaplama yapabilmek için ..... almak gerekir.

2. Hırka ölçüsü bedenin en ..... noktasından alınır.

3. Hırka ..... isteğe bağlı olarak belirlenir.

4. Kullanılan mezuranın ..... olmamasına dikkat edilmelidir.

5. Kol ölçüsü alınırken, kol ..... kırılmalıdır.

6. İlmeklerin sayısını azaltmak veya oyuntu (yaka, kol) yapmak amacıyla ilmeklerin sayısını azaltma işlemine ilmek ..... ya da ilmek kesme denilmektedir.

7. İlmeklerin sayısını çoğaltmak ya da model özelliğini uygulamak amacıyla artırma işlemi yapılır, ...örgüde çok kullanılan önemli teknikerinden biridir.

8. Düğmelerin geçirilmesi iliklenmesi için giysilerin belirli yerlerinde bulunan küçük açıklıklara ..... denir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ–3

AMAÇ

Öğrenme faaliyetinde kazandırılacak bilgi ve beceriler doğrultusunda uygun ortam sağlandığında, örülen parçaları ürüne dönüştürebilecek, tekniğine uygun olarak parçaları birleştirebilecek, süsleme yapma becerisi kazanabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hırka birleştirmede kullanılan yan ve omuz dikiş tekniklerini araştırınız.
- Örgü giysilerde ütü yapılırken nelere dikkat edileceğini araştırınız.
- Hırka süslemesinde kullanılan araç ve gereçleri araştırınız.

3. ÖRÜLEN PARÇALARI ÜRÜNE DÖNÜŞTÜRMEK

Hırka örme işlemi tamamlandıktan sonra, sıra örülen parçaları birleştirme ve süsleme aşamasına gelir. Bu aşamalarda, örme işlemi kadar önemlidir, son derece titiz ve dikkatli çalışmayı gerektirir.

3.1. Örgüde Kullanılan Birleştirme Teknikleri

Örülen parçaları bir bütün haline getirebilmek için birleştirme işlemi yapılır. Bu işlem günümüzde dikiş makinesi veya overlok makineleriyle yapılabildiği gibi en çok el dikiş tekniği ile yapılmaktadır.

Hırkanın uzun yıllar bozulmadan kullanılabilmesi için düzgün birleştirilmesi, esnekliğini kaybetmemesi ve dikişlerin kullananları rahatsız etmemesi gerekir. Ayrıca dikiş estetik görünmeli düzgün olmalıdır.

3.1.1. Elde Yapılan Birleştirme

- İlmek dikişi,
- Kaynatma dikişi,
- Makine dikişi ile,
- Tığ ile birleştirme,
- Çırpma dikişi,
- Gizli dikiş teknikleriyle birleştirme yapılır.

Örülen parçalar dikkatlice bir araya getirilerek, esnetmeden çok fazla çekiştirmeden dikkatlice birleştirilir. Bu işlem için genellikle etamin iğnesi olarak bilinen ucu küt iğne kullanılır.

3.2. Örgü Ütüleme Teknikleri

Örülen hırkanın net, güzel ve daha dayanıklı olması için mutlaka ütülenmesi gerekir ancak örgüler yapısı itibariyle çok çabuk esneyebilme özelliğine sahiptir. Bu yüzden dikkatli olmak ve çok yüksek ısıda ütüleme yapmamaya özen göstermek gereklidir.

3.2.1. Örgü ütülemede dikkat edilecek noktalar

- Örülen aynı parçalar (kol, ön beden, cep vb.) karşılıklı ve üst üste getirilerek kenarlarından teyellenmelidir.
- Ütü örgünün ters tarafından yapılmalıdır.
- Ütü çok sıcak olmamalıdır.
- Hafif nemli ütü bezi kullanılabilir.
- Ütü örgünün üzerinde hafifçe gezdirilmeli, asla fazla bastırılmamalıdır.
- Lastik kısımlar ütülenmemelidir.
- Örgü ütülendikten sonra sıcakken hemen yerinden kaldırılmamalı ve bir miktar soğuması beklenmelidir.

3.3.Süsleme

Örgüler renk ve desen özelliklerinden dolayı son derece severek kullanılan giysilerdir. İnce bir zevkle süslenen bu giysiler çarpıcı, göz okşayıcı ve daha estetik hale gelir.

3.3.1. Tanımı

Kıyafetin göze daha güzel görünmesi için, çeşitli tekniklerle yapılan estetik ilavelere süsleme denir. Giysilerimizi süsleme nedenleri;

- Model özelliği uygulamak için
- Göze hoş görünmesi için
- Giyimi fantezileştirmek için
- Giyimdeki ek yerlerini gizlemek için
- Hatalı ve lekeli yerleri kapatmak için diye sıralanabilir.

Resim 3.1: Hırka

3.3.2. Süsleme Çeşitleri

- Dikiş tekniği ile yapılan süslemeler
- Örgü tekniği ile yapılan süslemeler (ajurlar, tek ve çok renkli desenler)
- Ponpon, püskül, saçak, kordon vb. ile yapılan süslemeler
- Kürk ve deri ile yapılan süslemeler
- Nakış tekniği ile yapılan süslemeler
- Hazır gereçlerle yapılan süslemeler
- Pul ve boncukla yapılan süslemeler
- Diğerleri

Resim 3.2: Nakış tekniği ile süsleme

Resim 3.3: Deri ile süsleme

Resim 3.4: Düğme ile süsleme

- **Modele uygun süsleme seçiminde dikkat edilecek noktalar**

Süsleme için kullanılacak modeller ve malzemeler örgüye, modele, yaşa, tipe, modaya, mevsime ve giyilecek yere göre seçmek gerekir. Gündüz giyilecek giyimlerde ağır pul, boncuk işlemesi kullanmak çok doğru olmayacağı gibi, yazlık bir giysiye de kürk geçirilemeyeceği unutulmamalıdır. Örgü özelliğinin taşıyabileceği süsleme çeşidi olmalı, renkler birbirine uyumlu olmalıdır.

Ayrıca süsleme yaparken abartılı modellerden ve fazla kullanılmış aksesuarlardan kaçınmak, sadeliği ön planda tutmak gerekir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Ördüğünüz hırkayı uygun teknikler kullanarak birleştiriniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➢ Ön ve arka omuzları birleştirip iğneleyiniz.	
➢ Omuzları makine dikişi ile birleştiriniz.	➢ İki omuzun eşit ölçüde olmasına dikkat ediniz.
➢ Kol oyuntusunu kol evine iğneleyiniz.	
➢ Kolları makine dikişi ile birleştiriniz.	
➢ Bilekten başlayarak, kolu ve bedeni (yan dikiş) iğneleyiniz.	➢ Örgüyü esnetmemeye dikkat ediniz.
➢ Kol ve bedeni makine dikişi ile birleştiriniz.	➢ Örgü kenarlarının düzgün olmasına dikkat ediniz.
➢ Yakayı yaka oyuntusuna iğneleyiniz.	

➢ Yakayı örgünün yüz kısmından ilmek dikişi ile birleştiriniz	
➢ Yakanın iç kısmını baskı dikişi ile dikiniz.	

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. ( ) Hırka örme işlemi tamamlandıktan sonra, sıra örülen parçaları birleştirme ve süsleme aşamasına gelir. Bu aşamalar, örme işlemi kadar önemli değildir, titiz ve dikkatli çalışmayı gerektirmez.

2. ( ) Hırkanın uzun yıllar bozulmadan kullanılabilmesi için düzgün birleştirilmesi gereklidir ayrıca dikiş estetik görünmeli düzgün olmalıdır.

3. ( ) Kaynatma dikişi elde yapılan dikiş tekniklerinden biri değildir.

4. ( ) Örülen parçalar dikkatlice bir araya getirilerek, esnetmeden çok fazla çekiştirmeden dikkatlice birleştirilmelidir.

5. ( ) Örgüler ılık ütü ile ütülenmelidir.

6. ( ) Örgüler tersinden ve ütü bezi kullanılarak ütülenmelidir.

7. ( ) Örgü ütülendikten sonra sıcakken hemen yerinden kaldırılabilir, soğumasını beklemeye gerek yoktur.

8. ( ) Kıyafetin göze daha güzel görünmesi için, çeşitli tekniklerle yapılan estetik ilavelere

9. süsleme denir.

10. ( ) Pul ve boncuklarla yapılan süslemeler günümüzde çok yaygın olarak kullanılmaktadır.

11. ( ) Süsleme için kullanılacak modeller ve malzemeler örgüye, modele, yaşa, tipe, modaya, mevsime ve giyilecek yere göre seçmek gerekir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. ( ) Şişler genellikle çelik, plastik, alüminyum kaplama, tahta ve bambudan yapılmış, bir ucu sivri ince uzun çubuklardır.

2. ( ) Hırka yapımında öncelikle giyecek kişinin istekleri ve vücut tipi göz önünde tutularak model seçimi yapılmalıdır.

3. ( ) Örgüye başlamadan önce doğru hesaplama yapabilmek için ölçü almak gerekli değildir. Göz kararı örgü örmek mümkündür.

4. ( ) Kol ölçüsü alınırken, kol hafifçe kırılmalıdır.

5. ( ) Düğmelerin geçirilmesi iliklenmesi için giysilerin belirli yerlerinde bulunan küçük açıklıklara ilik denir.

6. ( ) Yaş ve cinsiyet hırka modeli seçimini etkileyen faktörlerden değildir.

7. ( ) Örgülerin lastik kısımları sıcak ütü ile bastırılarak ütülenmelidir.

8. ( ) Örülen parçalar bir araya getirilirken çekiştirilmeli, esnetilmelidir. Böylece eksiklikler ve defolar kapatılabilir.

9. ( ) Süsleme yaparken renklerin birbirine uyumlu olmasına dikkat edilmelidir.

10. ( ) Ajurlar, tek ve çok renkli desenler, örgü tekniği ile yapılan süslemelerdendir.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	**Doğru**
2	**Doğru**
3	**Yanlış**
4	**Doğru**
5	**Doğru**
6	**Yanlış**
7	**Doğru**
8	**Yanlış**
9	**Doğru**
10	**Doğru**

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	**ölçü**
2	**geniş**
3	**boyu**
4	**yıpranmış**
5	**hafifçe**
6	**eksiltme**
7	**artırma**
8	**ilik**

ÖĞRENME FAALİYETİ-3'ÜN CEVAP ANAHTARI

1	**Yanlış**
2	**Doğru**
3	**Yanlış**
4	**Doğru**
5	**Doğru**
6	**Doğru**
7	**Yanlış**
8	**Doğru**
9	**Doğru**
10	**Doğru**

MODÜL DEĞERLENDİRME'NİN CEVAP ANAHTARI

1	**Doğru**
2	**Doğru**
3	**Yanlış**
4	**Doğru**
5	**Doğru**
6	**Yanlış**
7	**Yanlış**
8	**Yanlış**
9	**Doğru**
10	**Doğru**

KAYNAKÇA

- ATAY, Ayten, **Örücülük Ders Kitabı.**
- GÜNER, Tezer, Yüksel IŞIKLAR TANSOY, **Triko Penye ve Jarse Kalıpları.**
- SÖNMEZ, Tuna Demir, **Makine Örgüleri**, Ankara, 1995.